

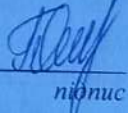
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Допускається до захисту
Завідувач кафедри публічного управління,
адміністрування та міжнародної економіки
назва кафедри
 професор Сокольська Т.В.
підпис, вчене звання, прізвище, ініціали
« 20 » листопада 2023 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА УДОСКОНАЛЕННЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Виконала: Ісаєва Вікторія Олександрівна
прізвище, ім'я, по батькові підпис

Керівник: доцент Білик Ольга Володимирівна
вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові підпис

Рецензент: доцент Гаврик Олеся Юріївна
вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові підпис

Я, Ісаєва Вікторія Олександрівна, засвічую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2023 р.

РЕФЕРАТ

Ісаєва В.О. Удосконалення співробітництва територіальних громад

У роботі представлено розробку теоретичних основ співробітництва територіальних громад та обґрунтування практичних рекомендацій щодо його вдосконалення з врахуванням викликів безпекової нестабільності та перспектив євроінтеграції України.

У процесі дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи: аналізу та синтезу, узагальнення – для формулювання теоретичних положень та висновків дослідження; ретроспективного аналізу – з метою виявлення історичних передумов становлення інституту територіальних громад в Україні та світі, еволюції інституційного середовища його розвитку; економіко-статистичного аналізу – для визначення стану співробітництва територіальних громад в Україні; класифікації й систематизації – для визначення видів співробітництва, групування громад залежно від стану безпеки, визначення механізмів державної підтримки громад; емпіричного аналізу – для узагальнення результатів вивчення практики співробітництва територіальних громад; абстрактно-логічний – для формулювання рекомендацій щодо підвищення міжнародної активності громад; графічний – для схематичної візуалізації пріоритетів розвитку та стимулювання співробітництва територіальних громад України.

У роботі було узагальнено зміст, форми та сфери співробітництва територіальних громад, систематизовано нормативно-правове забезпечення співробітництва територіальних громад.

У другому розділі роботи проаналізовано практику співробітництва територіальних громад України, дано характеристику сучасного становища та стратегії відновлення Макарівської громади, виявлено специфічні особливості співпраці Макарівської громади під час війни.

Автором було обґрунтовано пріоритети стимулювання співробітництва територіальних громад України на шляху повоєнного відновлення, запропоновано заходи стимулювання співпраці територіальних громад із громадськими інституціями, сформульовано рекомендації щодо стимулювання міжнародного співробітництва територіальних громад з урахуванням перспективи інтеграції України до Європейського Союзу.

Кваліфікаційна робота магістра містить 103 сторінки, 7 таблиць, 16 рисунків, список використаних джерел із 76 найменувань, 2 додатки.

Ключові слова: співробітництво територіальних громад, економічний розвиток, об'єднана територіальна громада, публічне управління, сільські території.

ANNOTATION

Isayeva V.O. Improvement of cooperation of territorial communities

The work presents the development of the theoretical foundations of cooperation between territorial communities and the justification of practical recommendations for its improvement, taking into account the challenges of security instability and the prospects of Ukraine's European integration.

In the research process, general scientific and special methods were used: analysis and synthesis, generalization - for formulating theoretical propositions and research conclusions; retrospective analysis - with the aim of identifying the historical prerequisites for the formation of the institution of territorial communities in Ukraine and the world, the evolution of the institutional environment of its development; economic and statistical analysis - to determine the state of cooperation of territorial communities in Ukraine; classification and systematization - to determine types of cooperation, grouping of communities depending on the state of security, determination of mechanisms of state support for communities; empirical analysis - to generalize the results of the study of the practice of cooperation of territorial communities; abstract-logical – for formulating recommendations for increasing the international activity of communities; graphic - for schematic visualization of development priorities and stimulation of cooperation of territorial communities of Ukraine.

The work summarized the content, forms and spheres of cooperation of territorial communities, systematized the regulatory and legal provision of cooperation of territorial communities.

In the second section of the paper, the practice of cooperation between the territorial communities of Ukraine is analyzed, the current situation and strategies for the recovery of the Makariv community are described, specific features of the cooperation of the Makariv community during the war are revealed.

The author substantiated the priorities of stimulating the cooperation of territorial communities of Ukraine on the path of post-war recovery, proposed measures to stimulate the cooperation of territorial communities with public institutions, formulated recommendations for stimulating international cooperation of territorial communities, taking into account the perspective of Ukraine's integration into the European Union.

The master's thesis contains 103 pages, 7 tables, 16 figures, a list of used sources of 76 names, 2 appendices.

Key words: cooperation of territorial communities, economic development, united territorial community, public administration, rural areas.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	9
1.1. Зміст, форми та сфери співробітництва територіальних громад	9
1.2. Нормативно-правове забезпечення співробітництва територіальних громад	19
РОЗДІЛ 2. СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ СПІВРОБІТНИЦТВА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ПІД ЧАС ВІЙНИ	28
2.1. Аналіз практики співробітництва територіальних громад України	28
2.2. Характеристика та стратегія відновлення Макарівської громади	38
2.3. Специфіка співпраці Макарівської громади під час війни	44
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ПІД ЧАС ВІЙНИ ТА У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	55
3.1. Пріоритети стимулювання співробітництва територіальних громад України на шляху повоєнного відновлення	55
3.2. Громадські інститути як рушії активізації співробітництва територіальних громад	68
3.3. Перспективи вдосконалення співробітництва територіальних громад України з країнами ЄС	73
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	87
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	92
ДОДАТКИ	101

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальний перелік громад у районах бойових дій, на тимчасово окупованих та оточених територіях: Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/15285>
2. Аналітика дня: Співробітництво громад як інструмент демократичного процесу: Лабораторія законодавчих ініціатив. URL: <https://parlament.org.ua/2021/12/07/analitika-dnya-spivrobitnitstvo-gromad-yak-instrument-demokratichnogo-protsesu>
3. Практичний порадник для представників органів місцевого самоврядування по налагодженню співробітництва територіальних громад. USAID, Проєкт «Говерла».
4. Богуславець М. Закон про відбудову регіонів: полюси зростання чи території відновлення. Економічна правда, 27 липня 2022 р. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/27/689679>
5. Борщевський В., Матвеев Є., Куропась І., Микита О. Територіальні громади в умовах воєнного стану: як забезпечити ефективне управління в контексті пріоритетів повоєнного розвитку. Громадський простір, 29 квітня 2022 р. URL: <https://www.prostir.ua/?news=terytorialni-hromady-v-umovah-vojennoho-stanu-yak-zabezpechyty-efektyvne-upravlinnya-v-konteksti-priorytetiv-povojennoho-rozvytku>
6. Бюджети територіальних громад України: U-LEAD з Європою. URL: https://public.tableau.com/app/profile/ulead/viz/_16360623127390/sheet0
7. Глазов О. М. Роль держави у стимулюванні та вдосконаленні співробітництва територіальних громад в Україні. Вісник Хмельницького національного університету. Серія економічні науки. 2022. № 2. Т. 2. С. 54–58. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/?p=13825>
8. Громади України у 2031 році – песимістичні сценарії розвитку: Громадський простір, 25 травня 2021р. URL: <https://www.prostir.ua/?news=hromady-ukrajiny-u-2031-rotsi-pesymistychni-stsenariji-rozvytku>
9. Губа М. І., Карташова О. Г. Розвиток сільських територій через публічно – приватне партнерство. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 4. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1414>

10. Державна політика перехідного періоду: Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. URL: <https://minre.gov.ua/project/derzhavna-polityka-perehidnogo-periodu> (дата звернення 12.02.2023). 42. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>

11. Децентралізація в Україні. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/768/22-10-2021_book-ua.pdf

12. Децентралізація та міжнародне співробітництво ОТГ: виклики та шляхи покращення: Вокс Україна, 30 листопада 2020 р. URL: <https://voxukraine.org/detsentralizatsiya-ta-mizhnarodne-spivrobitnitstvo-otg-vikliki-ta-shlyahi-pokrashhennya/>

13. Зміцнення спроможності територіальних громад на основі ефективного використання ендogenous потенціалу: монографія; Ірина Гринчишин та ін. Львів: Ін-т регіон. дослідж. ім. М. І. Долишнього НАН України, 2019. 299 с.

14. Інститути громадянського суспільства та інститут громадських організацій в Україні: теоретико-методологічні та нормопроектні аспекти. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_20126

15. Лозинська Т. М., Аранчій Г. А. Напрями удосконалення співробітництва територіальних громад в Україні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 1. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1939>.

16. Лозинська Т. М. Оцінка вигід і втрачених можливостей розвитку міст обласного значення в процесі децентралізації управління. Наукові розробки, передові технології, інновації: наукові статті V Міжнародної науково-практичної конференції. Prague: Nemoros s.r.o. 2019. С. 140–149.

17. Ігнат О., Маматова Т. співробітництво територіальних громад задля забезпечення стійкості та сталого розвитку. Knowledge, Education, Law, Management. 2022. С. 109-116. № 5 (49). URL: https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/162937/Mamatova_03.pdf?sequence=1

18. Матеріали робочої групи «Аудит збитків, понесених внаслідок війни»; Проект Плану відновлення України. Національна рада з відновлення України від наслідків війни, липень 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/audit-of-war-damage.pdf>

19. Матеріали робочої групи «Будівництво, містобудування, модернізація міст та регіонів України»; Проект Плану відновлення України. Національна рада з відновлення України від наслідків війни, Липень 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/construction-urban-planning-modernization-of-cities-and-regions.pdf>.

20. Матеріали робочої групи «Відновлення та розбудова інфраструктури»; Проект Плану відновлення України. Національна рада з відновлення України від наслідків війни, липень 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/restoration-and-development-of-infrastructure.pdf>.

21. Месюк М. П. Взаємодія інститутів влади та громадянського суспільства в Україні у контексті євроінтеграційних процесів. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 8. С. 87-93.

22. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня спроможності територіальних громад. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/478/%D0%A0%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97.pdf>

23. Методичні рекомендації щодо практичного використання примірних форм договорів про співробітництво територіальних громад. URL: https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/06/Metod_recomend_spivrobit.pdf

24. Методичні рекомендації щодо практичного застосування положень Закону України «Про співробітництво територіальних громад» в частині організації та юридичного оформлення співробітництва. Київ, 2017. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2015/12/Metodychka.pdf>

25. Міжнародна хартія про охорону історичних міст (Вашингтонська хартія). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_761#Text
26. Про засади адміністративно-територіального устрою: проєкт Закону України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=679
27. Мінрегіон розпочав відбір проєктів, які фінансуватимуться в межах «Програми з відновлення України». URL: <https://www.minregion.gov.ua/anounces/minregion-rozpochav-vidbir-proyektiv-yaki-finansuvatymutsya-v-mezhah-programy-z-vidnovlennya-ukrayiny/>
28. Місцевий економічний розвиток: моделі, ресурси та інструменти фінансування: практичний посібник. Частина 1. Федерація канадських муніципалітетів, проєкт міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст». 2020. 104 с. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/601/PLEDDG_LED_Finance_Guide_Part_1.pdf
29. Місцеві бюджети: open budget. URL: <https://openbudget.gov.ua/local-budget?id=26000000000>
30. Місюк М. В., Бец Б. Б. Методичний підхід до оцінки ефективності використання ресурсів об'єднаних територіальних громад. Інноваційна економіка. 2019. № 3-4. С. 100-107.
31. Моделі місцевого економічного розвитку: успішні практики /За ред. Слобожана О. В.; Асоціація міст України, USAID. Київ, 2019. 141 с. URL: <https://auc.org.ua/sites/default/files/library/dinaprintweb.pdf>
32. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування. URL: https://decentralization.gov.ua/mainmonitoring#main_in.
33. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/800/10.01.2022.pdf>
34. Мороз О. Ю. Територіальна громада: сутність, становлення та сучасні українські реалії. Демократичне врядування. 2008. Вип. 2. URL: http://vivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnik2/fail/Moroz.pdf

35. Наконечний В. В. Основні світові моделі місцевого самоврядування: порівняльний аналіз. Теорія та практика державного управління. 2014. Вип. 1. С. 283–289.

36. Нова регіональна політика України: що зміниться в законодавстві. URL: https://lb.ua/blog/observatory_democracy/522307_nova_regionalna_politika_ukraini.html

37. Носань Н. С., Кусяка М. О. Оцінка ефективності діяльності органів місцевого самоврядування. Економіка та суспільство. 2021. № 26. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/372>

38. Огороднік О., Онищенко В. Єднання міст проти війни: що таке побратимство, і як його встановити. URL: <https://zn.ua/ukr/internal/jednannja-mist-proti-vijni-shcho-take-pobratimstvo-i-jak-joho-vstanoviti-.html>

39. Оновлено показники моніторингу та оцінки ефективності діяльності голів обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/onovleno-pokazniki-monitoringu-ta-ocinki-efektivnosti-diyalnosti-goliv-oblasnih-kiyivskoyi-ta-sevastopolskoyi-miskih-derzhavnih-administracij>.

40. Організація співробітництва територіальних громад в Україні: практичний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/11/Organizatsiya-spivrobitnitstva-teritorialnih-gromad-v-Ukrayini.pdf>

41. Остапенко О. Децентралізація чи федералізація – оптимальний шлях реформування публічної влади в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2016. № 4. С. 26–29.

42. Партнерство між міськими та сільськими територіальними громадами як ефективний інструмент місцевого економічного розвитку: Інститут громадянського суспільства. URL: <https://www.csi.org.ua/projects/partnerstvo-mizh-miskymy-ta-silskymy-terytorialnymy-gromadamy-yak-efektyvnyj-instrument-miscevogo-ekonomichnogo-rozvytku/>.

43. Перелік програм, конкурсів та грантів із залученням міжнародної технічної допомоги. URL: <https://zakarpat-rada.gov.ua/wp-content/uploads/2021/05/Inozemni-dzherela-finans.-proiektiv-v-Ukraini.pdf>

44. Петришин О. В., Петришин О. О. Міжнародні стандарти місцевого самоврядування в контексті євроінтеграційних процесів в Україні. Вісник Національної академії правових наук України. 2016. № 1. С. 84–91.

45. Пилипів В., Венцель В. Чи можливо децентралізувати адміністрування місцевих податків та зборів. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/15051>.

46. Питання запровадження та забезпечення здійснення заходів правового режиму воєнного стану в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.02.2022 № 181-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/181-2022-%D1%80#Text>.

47. Пінчук І. В. Децентралізація публічної влади як головний фактор для забезпечення сталого розвитку України: пошук спільних векторів. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право: збірник наукових праць. 2016. № 1/2(29/30). С. 123–13

48. Пісоцький В. Зміст та основні складові розвитку територіальної громади як суб'єкта місцевого самоврядування. Публічне адміністрування: теорія та практика. 2014. Вип. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2014_1_22

49. План відновлення України. URL: <https://recovery.gov.ua/>

50. Приліпко С. М. Міжнародний досвід публічного управління інфраструктурними проектами на державному і місцевому рівнях на основі укладення концесійних договорів. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 12. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/12_2019/4.pdf

51. План соціального менеджменту і План залучення зацікавлених сторін. Надзвичайна кредитна програма для відновлення України. URL: https://minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/03/SMP_SEP__2016_ukr_full-text.pdf

52. Полішкевич Л. Д. Теоретичні засади взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськістю. Ефективність державного управління. 2016. Вип. 4. С. 282–289.

53. Полтавець В. Д. Форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування як основа міжмуніципального співробітництва. Ефективність державного управління. 2013. Вип. 37. С. 295–299.

54. Попова К. Г. Теоретизація основ місцевого самоврядування в аспекті сучасних управлінських реформ. Ефективність державного управління. 2016. Вип. 4. С. 290–297.

55. Посібник зі співробітництва територіальних громад у сфері адміністративних послуг. Збірник практик та рекомендацій для ЦНАП / U-LEAD з Європою. URL: <https://tsnap.ulead.org.ua/wp-content/uploads/2020/07/MMS.pdf>

56. Практичний коментар Закону України «Про співробітництво територіальних громад» від 17.06.2014 № 1508-VII; Інститут громадянського суспільства. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2015/12/komentar.pdf>.

57. Практичний poradnik для представників органів місцевого самоврядування по налагодженню співробітництва територіальних громад; USAID «ГОВЕРЛА». URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14956>

58. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

59. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5.02.2015 № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>

60. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5.02.2015 № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/156-19>

61. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5.08.2020 № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>

62. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 № 214. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF#Text>

63. Про Національну раду з відновлення України від наслідків війни. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/nacionalna-rada-z-vidnovlennya-ukrayini-vid-naslidkiv-vijni/pro-nacionalnu-radu-z-vidnovlennya-ukrayini-vid-naslidkiv-vijni>

64. Програма раннього відновлення України: ПРООН Україна. URL: <http://surl.li/crqc>

65. Реєстр договорів про співробітництво територіальних громад / Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://data.gov.ua/dataset/912c1ea4-38ea-4648-8306-59fc1df8b51b>

66. Сірик З. О. Ефективність використання механізмів співробітництва територіальних громад в умовах децентралізації влади. Регіональна економіка. 2020. № 2(96). С. 17–32.

67. Сірик З. О. Проблеми та можливості співробітництва територіальних громад України. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 16. С. 102–107.

68. Сірик З. О. Шляхи використання зарубіжного досвіду міжмуніципального інвестиційного співробітництва. Проблеми економіки. 2018. № 1. С. 15–21.

69. Собкевич О. Огляд реалізації програми релокації підприємств в Україні. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-realizatsiyi-prohramy-relokatsiyi-pidpryyemstv-v-ukrayini>

70. Територіальні громади в умовах децентралізації: ризики та механізми розвитку: монографія; за ред. Кравціва В. С., Сторонянської І. З. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України, 2020. 531 с.

71. Узун Ю. В. Співробітництво територіальних громад в Україні та програми допомоги іноземних фондів. Політичне життя. 2016. № 4. С. 34–46.

72. Чайка А. Кластерний підхід при співробітництві територіальних громад. URL: <https://samoorg.com.ua/blog/2019/09/11/klasterniy-pidhid-pri-spivrobitnitstvi-teritorialnih-gromad/>

73. Шульга А. А., Краснянська О. В. Історичний аналіз виникнення та формування територіальних громад на теренах сучасної України. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія: Державне управління. 2017. Т. 290. Вип. 278. С. 133–139.

74. Bokot-Lindell S. Is There Any End to the Ukraine War in Sight? / Spencer Bokot-Lindell: The New York Times, 10.08.2022. URL: <https://www.nytimes.com/2022/08/10/opinion/is-there-any-end-to-the-ukraine-war-in-sight.html>

75. Brezovnik B., Hoffman I., Kostrubiec J. Local Self-Government in Europe. Lex & Localis, 2021. 445 p.

76. From the patronage of the Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe. URL: <https://www.cities4cities.eu/Identity/Account/Login?ReturnUrl=%2F>